

Рўза ҳақида

[Ўзбек]

الصيام

[اللغة الأوزبكية]

Мунтасир Абдулғаффор

منتصر عبد الغفار

Тайёрлаган

Манбаъ

Дорул Ислом веб саҳифаси

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

1428 – 2007

islamhouse.com

Рўза ҳақида

Улуғ рўза ибодати ҳижратнинг иккинчи йили фарз қилиниб, фарзлиги Қуръон, суннат ва ижмо билан собит бўлган. Рўзанинг фарзлиги ушбу: *{Эй мўминлар т ақволи кишилар бўлишларингиз учун сизлардан илгари ўт ган қавмларга фарз қилингани каби, сизларга санокли кунлар рўзасини т ут иш фарз қилинди}* ояти каримаси билан фарз қилингандир: (Бақара 183).]

Рўзанинг фарзлиги бобида имом Бухорий ҳазратлари ушбу Абу Ҳурайра т ривоятини келтирганлар. У киши дейдилар: бир аъробий жаноб Росулulloҳ г ҳузурига келиб: *эй Муҳаммад, менга жаннатга киргизадиган бир амални кўрсатингиз! – деди. Шунда Росулulloҳ г у кишига: "Аллоҳга бирон нарсани шерик қилмасдан ибодат қилинг, фарз (қилинган) намозни т ўқис адо эт инг, фарз (қилинган) закот ни ат о қилинг ва Рамазон рўзасини т ут инг!"* – дедилар. Аъробий киши: жоним қўлида бўлган зотга қасамки, мана шулардан ортиқ ибодат қилмасман, деб ортига бурилиб кетди, шунда жаноб Росулulloҳ г: *"Кимни аҳли ж аннат дан бир кишига қараш қувонт ирса, мана шу кишига қарасин!"*, дедилар (Бухорий 1397).

Муборак Рамазон ойи Ислом дини асосларидан бири бўлмиш рўза тутиш фарз қилинган ойдир. Бу ойда тутиладиган рўза илгири қавмларга ҳам фарз қилинган бўлиб, бу муборак ой мислсиз тоат – ибодатларни ўз ичига олган ойдир. Ибн Хузайма роҳимахуллоҳ ривоятида Салмон ал-Форисий шундай деганлар; Шаъбон ойи охирлаб Рамазон яқинлашгач жаноб Росулulloҳ г хутба қилиб шундай деган эдилар: *"Эй инсонлар, муборак, улуғ ой кириб келмоқда. Бу ойда минг ойдан-да яхшироқ кеча бордир. Аллоҳ т аоло бу ой рўзасини фарз қилиб, т ундаги намозини суннат қилгандир. Энди ким бу ойда эзулик хислат и ила Аллоҳга т ақарруб қилса, бошқа ойларда бир фарз амални адо эт гандек бўлади. Ва кимда ким бу ойда бир фарз ибодат ни адо эт адиган бўлса, бошқа ойларда ет миш фарзни адо қилгандек бўлади. Зеро бу сабр ойдир. Сабр савоби эса ж аннат дир. Бу ой ўзаро ёрдам ва қумак ойдир. Бу ойда мўминнинг ризқи зиёда қилинади. Кимда ким Рамазонда бир рўзадорга ифт орлик берса, гуноҳлари мағфират қилиниб, гарданини дўзах ўт идан озод қилган бўлур. Ва рўзадор аж ридан барор нарса камаймасдан у ҳам рўзадор аж ридек, аж ри савобга эга бўлади"*. (саҳиҳи Ибн Хузайма 1887).

Муборак Рамазон ойи - такво ойдир. Бу ой ўзига хос олий фазилатларга эгадир. Бу ой ўзаро ёрдам ва қумак ойдир. Бу ой одоб-ахлоқ ва ибодат ойдир. Айнан рўза тутиб, У зотга тақарруб бажо қилган зотларни такводорлар деб номлашининг боиси: рўзанинг махфий ибодат эканлигидандир. Шу боис, ҳадисул қудусийда Аллоҳ таоло Рўза ибодати савобини Ўзи бериши ҳақида қўйидагича хабар берди: *"Одам боласининг рўзадан ташқари барча амали ўзи учундир. Рўза эса Мен учундир. Ва унинг мукофотини Ўзим берурман"*. Жаноб Росулulloҳ г айтдилар: *"Бирларингиз рўза т ут ган қунида ёмон-нож уя гапирмасин, бақириб-чақирмасин, мабодо у билан бирон киши ж анж аллашса ёки уни ҳақорат ласа, икки бор: мен рўзадорман, деб ж авоб берсин! Муҳаммаднинг ж они қўлида бўлган зот га қасамки, рўзадор оғзида ўзгарган ҳид Аллоҳ ҳузурига миски анбардан-да хушбўйроқдир. Рўзадорнинг икки хурсандчилиги бор, бири: ифт орлик қилган вақт ида, яна бири: Парвардигорига рўбарў бўлганда"*. (Бухорий 1904).

Яна бир ривоятда Аллоҳ таоло рўза ибодатининг мукофотини Ўзи беришининг боиси неданлиги баён қилинган. Пайғамбар ғ айтдилар: **"Рўза қурғондир. Бас, (рўздор) нож уя сўзламасин, нодонлик қилмасин! Агар бирор киши у билан ж анж аллашса ёки уни ҳақорат ласа, икки бор: мен рўздорман, десин! Жоним қўлида бўлган зот га қасамки, рўздор оғзида ўзгарган ҳид Аллоҳ наздида миски анбар ҳидиданда хушбўйроқдир. (Аллоҳ т аоло дейди): рўздор т аомини, шаробини ва шаҳват ини Мен учун т арк эт ади. Зот ан, рўза Мен учундир, бинобарин рўза мукофот ини ҳам Ўзим берурман. Ҳасанот лар эса ўн баробарида бўлур". (Бухорий 1894).**

* * *

Рўза фазилат лари

Аллоҳ таолога энг суюкли, айна вақтда серфазилат, улуғ ибодатлардан бири рўзадир.

1- Бу ибодатнинг рўздордан сабрни ҳамда сабр эвазига бериладиган ажри-савоб умидида Аллоҳдан кўрқишни талаб этмоғидир.

Тақво ва ажр-савоб умидида тугилган рўзани жаноб Пайғамбаримиз рўздорни барча гуноҳ ва хатолардан сақловчи қурғонга ўхшатганлар. Пайғамбар ғ дейдилар: **"Рўза қурғондир. Бас, (рўздор) нож уя сўзламасин, нодонлик қилмасин! Агар биронт а у билан ж анж аллашса ёки уни ҳақорат ласа, икки бор: мен рўздорман, десин! Жоним қўлида бўлган зот га қасамки, рўздор оғзида ўзгарган ҳид Аллоҳ наздида миски анбар ҳидиданда хушбўйроқдир. (Аллоҳ т аоло дейди): рўздор т аомини, шаробини ва шаҳват ини Мен учун т арк эт ади. Зот ан, рўза Мен учундир, бинобарин рўза мукофот ини ҳам Ўзим берурман. Ҳасанот лар эса ўн баробарида бўлур". (Бухорий 1894).**

2- Рўздорлар қиёмат куни жаннатга **"Райён"** номли эшиқдан чақирилишлари.

Абу Хурайра т ривоятида жаноб Росулulloҳ ғ шундай деганлар: **"Кимда ким Аллоҳ йўлида ж уфт нарса инфоқ қилса (яъни ж уфт от, ж уфт т уя ва шўнга ўхшаш) ж аннат эшикларидан; эй абдуллоҳ, бу яхши амалдир – деб нидо қилинади.**

Намозхонлар (ж аннат нинг) намоз номли эшигидан чақирилади. Жиҳод аҳли ж иход номли эшигидан чақирилади. Энди ким рўза аҳлидан бўлса, у (ж аннат нинг) Райён номли эшигидан чақирилади. Ва ким садақа аҳлидан бўлса, бас, у садақа эшигидан чақирилур. Шунда Абу Бакр ас-сиддик т : от а онам фидойингиз бўлсин, эй Росулulloҳ! Мазкур эшикларнинг барчасидан чақирилиш учун нима амаллар қилиш керак? Ўзи бирон киши ўша эшикларнинг барчасидан чақириладими? – дедилар. Жаноб Росулulloҳ ғ : "Албат т а, сизнинг ҳам ўшалар орасида бўлишингизни умид қиламан", деб ж авоб бердилар. (Бухорий 1897).

3- Рамазон рўзасини имон ва ажри-савоб умидида тутган кишининг рўзаси ўтган гуноҳларини ювади.

Улуғ рўза ибодати ҳам бошқа ибодатлар сингари ният ва холисликни тақозо қилади. Рўзани хўжа кўрсин учун эмас, балки Аллоҳ ризосини талаб этган ҳолда имон билан тутадиган кишиларнинг ўтган гуноҳлари рўза сабабли мағфират этилиши ҳақида жаноб Росулulloҳ **ﷺ** шундай марҳамат қилганлар: **"Кимда ким Рамазон (рўзасини) имон-эът иқод ва ажри-савоб умидида т ут са, унинг ўт ган гуноҳлари мағфират қилинур"**. (Бухорий 1899).

4- бу улуғ ибодатнинг жамият бирдамлигини сақловчи омил эканлиги.

Рамазон ойида рўза тутишга қодир бўлмаган касал, кекса, жинни ва шунга ўхшаш баъзи бир рўза тутишдан истисно қилинган шахслардан ташқари барча мусулмонлар рўза тутмоқликлари фарзи айнидир.

Рўза таърифида уламоларимиз бундай деганлар: Рўза тонг вақтидан то кун ботгунчага ейиш-ечиш, ножуя сўзлар ва шахвоний ишлардан тийилишдир.

Аmmo шуни унутмаслик керакки, рўза ният ва ажри-савоб умид қилиш билан шаръий рўза ҳисобланади.

Бу муборак Рамазон ойида рўза тутган ҳар бир мусулмон очлик ва ташналик маъносини англайди. Ҳаётида кўп ҳам очлик ва чанқоқлик нималигини билмаган бой-бадавлатлар Аллоҳ таолонинг уларга ато этган катта неъматларига шукр айтадилар. Айни чоқда очлик ва чанқоқликни боши кечирган рўзадор бой бадавлат қалбида фақир камбағал бечора мусулмон диндошларига нисбатан раҳм шафқат уйғонади. Натижада бой ва камбағаллар ўртасида бирдамлик юзага келади. Ўзига тўқ ҳар бир мусулмон рўзадор биродарларига ифторлик беришга шошилади. Бу муборак ойда тарқоқлик ўрнини бирдамлик, нафрат ўрнини муҳаббат эгаллайди. Бу нарса кейинги Рамазонгача ҳам давом этади.

5- Муборак Рамазон ойининг одоб-ахлоқ оyi эканлиги.

Рамазон рўзасини тутган ҳар бир мусулмондан, рўзаси Аллоҳ даргоҳида тўқис мақбул бўлишлиги учун бир неча шартлар талаб қилинади. Ана шундай муҳим шартлардан бири: рўзадор ёлғон гапириш ва унга амал қилишдан тийилиши лозимлигидир.

Рўза тутиб ёлғон гапиришдан тийилмаган ёки ўзини муборак тарбия ойида йўлга солиб ололмаган киши рўза савобидан маҳрумдир. Шу боис, умматига мушфиқ Росул Акрам **ﷺ** умматини билиб билмай рўза ойида ёлғон сўзлашдан огоҳлантирганлар. Абу Ҳурайра **ؓ** ривоятида жаноб Росулulloҳ **ﷺ** рўза тута туриб, ёлғон сўзлаш – ёлғон гувоҳлик бериш ва тухматдан ўзини тиймаган киши рўзасида Аллоҳ таолога ҳеч бир ҳожат йўқлиги ҳақида шундай деганлар: **"Кимдаки ёлғон сўзлаш, унга амал қилишни ва ж оҳилликни т арк эт мас экан, бас, унинг т аоми ва шаробини т арк эт ишининг (яъни рўза т ут моғининг) Аллоҳга кераги йўқдир"**. (Бухорий 6057).

Бу каби олий тарбия оғушида рўза тутган ҳар бир инсонни, бир сўз билан ҳақиқий бахтли инсон десак муболаға қилган бўлмаймиз. Зеро бу тарбиялар ҳаводан сўзламайдиган Пайғамбар сўзлари-вахийнинг бир қисмидир.